

РЕКОМЕНДАЦІЇ

слухань у Комітеті з питань цифрової трансформації на тему:
«Аналіз впровадження та контроль за виконанням Законів України «Про
електронні комунікації» № 1089-IX від 16.12.2020 та «Про Національну
комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних
комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку»
№ 1971-IX від 16.12.2021»

Учасники слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань цифрової трансформації 19 грудня 2023 року обговорили практику, ефективні шляхи, можливі ускладнення процесу впровадження Законів України «Про електронні комунікації» та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку». Також обговорили стан виконання планів з розробки підзаконних нормативно-правових актів, ефективність їх застосування та заслухали доповіді представників асоціацій, суб'єктів господарювання сфери електронних комунікацій, народних депутатів України, представників Міністерства цифрової трансформації України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, представників громадськості.

За інформацією Міністерства цифрової трансформації України Адміністрацією Держаної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України деякі нормативні документи вже прийнято. Міністерство цифрової трансформації України зараз працює над 9 нормативно-правовими актами, і має ще 34 тих, які потрібно розробити.

Приведено у відповідність до вимог Закону України «Про електронні комунікації» іншими центральними органами виконавчої влади 41 документ, 17 постанов, 18 наказів, 5 рішень. Розроблено і проходять процедуру погодження 10 проектів актів, включаючи 4 проекти постанов, 4 проекти наказів і 2 законопроекти.

Згідно доповіді Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку (далі - НКЕК) за результатами її роботи із 129 заходів, необхідних для реалізації Закону № 1089-IX НКЕК вже виконано 100 першочергових заходів (або 77,5 % від загальної кількості), в стадії виконання – 29 заходів.

В той же час, із 104 заходів, необхідних для реалізації Закону № 1971-IX, НКЕК вже виконано 91 першочерговий захід (або 94,6% від загальної кількості), в стадії виконання – 13 заходів.

В умовах війни, спричинених агресією російської федерації, концентрація

зусиль має бути направлена на підтримку цілісності електронних комунікаційних мереж та сталості надання послуг, особливо на деокупованих територіях нашої країни та територіях, де ведуться бойові дії, для забезпечення максимальної кількості абонентів надійним та якісним зв'язком.

За таких умов доцільно мати прозорі, передбачувані та зрозумілі умови і правила здійснення діяльності, які закріплені в чинному Законі України «Про електронні комунікації», що набрав чинності 1 січня 2022 року, і є новим та перспективним актом вітчизняного законодавства.

На сьогодні, законодавство і нормативні акти у сфері електронних комунікацій, порівняно з іншими галузями, є найбільш наближеними до європейського законодавства та демонструють стійкий рух України до євроінтеграції, а також забезпечують збалансованість підходів у цій сфері.

Аналізуючи під час заходу результати розробки підзаконних нормативних актів на виконання положень Законів України «Про електронні комунікації» і «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку» потрібно зазначити про великий обсяг робіт, який вже виконано державними органами, і в той же час, про відсутність затвердженої сучасної редакції таких важливих документів, як Порядок оперативно-технічного управління електронними комунікаційними мережами в умовах надзвичайного та воєнного стану та оновленої редакції Правил надання та отримання електронних комунікаційних послуг.

Необхідною умовою забезпечення якісною послугою споживачів в умовах воєнного стану, а також умовою виконання рішень держави щодо забезпечення послугою об'єктів критичної інфраструктури, зокрема Указу Президента України № 802/2022, учасники слухань визначили прийняття проекту Закону про внесення змін до статті 115 Закону України «Про електронні комунікації» (щодо сприяння у забезпеченні сталого функціонування електронних комунікаційних мереж та надання електронних комунікаційних послуг, а також заборони демонтажу електронних комунікаційних мереж в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану) реєстр. № 9593 від 09.08.2023.

Учасники слухань звернули увагу на необґрунтованість зміни позиції територіальних органів та головного офісу ДПС України щодо відсутності права застосовування у своїй діяльності спрощеної системи оподаткування суб'єктів господарювання, які надають послуги доступу до мережі Інтернет та які обслуговують свої мережі самостійно, в той час, як відповідно до роз'яснень ДПС України, які було надано у серпні 2021 року, провайдерам телекомунікацій, у яких основний вид господарської діяльності відповідно до реєстраційних даних належить до класу 61.90 «Інша діяльність у сфері електрозв'язку» розділу 61 «Телекомунікації (електрозв'язок)» КВЕД ДК 009:2010, не надано право на технічне обслуговування та експлуатацію телекомунікаційних мереж, тому норми підпункту 8 підпункту 291.5.1 пункту 291.5 статті 291 Податкового кодексу України не поширюються на таких суб'єктів господарювання.

Оскільки останні зміни редакції підпункту 8 підпункту 291.5.1 пункту

291.5 статті 291 Податкового кодексу України вносилися у 2019 році, зміна позиції ДПС України не може бути обґрунтована змінами в податковому законодавстві.

Постановою НКЕК від 20 квітня 2022 року № 30 «Питання ведення реєстру постачальників електронних комунікаційних мереж та послуг» затверджено Порядок ведення реєстру постачальників електронних комунікаційних мереж та послуг, його форму, а також Орієнтовний перелік видів електронних комунікаційних послуг, згідно якого послугу технічного обслуговування і експлуатації електронних комунікаційних мереж надають постачальники електронних комунікаційних послуг, які включені до Реєстру постачальників електронних комунікаційних мереж та послуг з кодом виду електронної комунікаційної послуги – OS. S1.

Таким чином, саме постачальники електронних комунікаційних послуг з кодом виду електронної комунікаційної послуги OS. S1, який буде зазначений в Реєстрі, не можуть бути платниками єдиного податку першої – третьої груп, а коли одним єдиним видом діяльності є надання послуги доступу до мережі Інтернет за кодом ІА.S1 такої заборони бути не може, оскільки вони обслуговують свої мережі самостійно, що у розумінні податкового та господарського законодавства не є послугою.

Також учасники слухань відмітили збільшення кількості випадків пошкодження обладнання та споруд призначених для монтажу та експлуатаційного обслуговування кабелів електронних комунікаційних мереж, що може нести загрозу інтересам держави, в тому числі, національній безпеці, оскільки в кабельній каналізації прокладаються кабелі, що використовуються для потреб урядового зв'язку та дипломатичних служб України, СБУ, МВС, ДСНС інших міністерств та відомств, банків, медичних закладів тощо. Причинами, які створюють сприятливі умови для пошкодження обладнання та споруд кабельної каналізації може бути недосконалість нормативно-правової бази та відсутність ефективного правового механізму притягнення винних осіб до відповідальності.

Актуальна кількість реально існуючих постачальників послуг доступу до мережі Інтернет на українському ринку залишається невідомою, оскільки частина з них функціонують у «сірій зоні», не надаючи повної інформації державним органам. Відповідно до статистики Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері електронних комунікацій, радіочастотного спектру та надання послуг поштового зв'язку - за 1й квартал 2023 року лише 2 276 провайдерів надали звіти результатів своєї діяльності до регулятора. Всі провайдери мають працювати в рівних умовах - бути належним чином зареєстрованими, мати однакові підходи до сплати податків і, відповідно, формувати конкурентні ціни для споживачів послуг, і лише тоді держава матиме можливість здійснювати ефективний контроль за дотриманням ними вимог законодавства.

В той же час, має функціонувати налагоджений механізм протидії демпінгу великих операторів на ринку постачальників послуг доступу до мережі Інтернет за рахунок перерозподілу ресурсів між видами діяльності адже

монополізація ринку може відбуватися шляхом крос-субсидіювання за рахунок послуги мобільного інтернету і голосового зв'язку.

Учасники слухань зазначили, що вважають таким, що не відповідає частині другій статті 41 Закону України «Про електронні комунікації» положення Плану розподілу і користування радіочастотним спектром в Україні, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 19 грудня 2023 р. № 1340, яке містить обмеження щодо застосування виключно радіотехнології Цифровий стільниковий радіозв'язок IMT-2000 (UMTS) у смугах радіочастот 1920 - 1935 МГц і 2110 - 2125 МГц, 1950 - 1980 МГц і 2140 - 2170 МГц.

Окрім невідповідності частині другій статті 41 Закону України «Про електронні комунікації» зазначене обмеження також не відповідає пункту 4 розділу XIX даного Закону, яким визначено, що: «До виданих до набрання чинності цим Законом ліцензій, за результатами конкурсів для надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку третього та четвертого поколінь (у діапазонах 1800 МГц, 2100 МГц, 2600 МГц), а також ліцензій у діапазоні 900 МГц ліцензіат має право застосовувати будь-яку радіотехнологію, визначену Планом використання радіочастотного ресурсу України або Планом розподілу і користування радіочастотним спектром в Україні».

Крім того, учасники слухань наголосили на доцільності розгляду питання можливості законодавчого закріплення обов'язковості застосування Закону України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж» замість Закону України «Про оренду державного майна» під час розміщення технічних засобів електронних комунікацій. Зазначене дозволить скоротити строк розгляду та погодження документів для набуття права розташування на об'єктах державної та комунальної форм власності, технічних засобів, зокрема, базових станцій орієнтовно з п'яти до одного місяця.

Під час надання електронних комунікаційних послуг також важливо оцінювати роботу постачальників з боку споживачів таких послуг, тому учасниками слухань була висловлена думка про необхідність розроблення опитувань чи інших онлайн-інструментів за допомогою яких споживачі могли б донести до державних органів свої проблеми чи надати оцінку якості послуг, що ними отримуються.

З огляду на зазначене, учасники комітетських слухань **рекомендують:**

1. Верховній Раді України прискорити розгляд проекту Закону України про внесення змін до статті 115 Закону України «Про електронні комунікації» (щодо сприяння у забезпеченні сталого функціонування електронних комунікаційних мереж та надання електронних комунікаційних послуг, а також заборони демонтажу електронних комунікаційних мереж в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану) реєстр. № 9593 від 09.08.2023.

2. Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації:
- опрацювати питання створення робочої групи з доопрацювання законодавства у сфері доступу до об'єктів будівництва, транспорту,

електроенергетики із запрошенням до участі Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг, представників Міністерства цифрової трансформації України та профільних асоціацій;

- звернутися до Державної податкової служби України щодо розгляду питання наявності права використання спрощеної системи оподаткування постачальниками електронних комунікаційних послуг без надання послуг технічного обслуговування електронних комунікаційних мереж.

3. Кабінету Міністрів України:

- посилити контроль за наданням Комітету узагальненої інформації щодо підготовки та затвердження підзаконних нормативно-правових актів на виконання Законів України «Про електронні комунікації» № 1089-ІХ від 16.12.2020 та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку» № 1971-ІХ від 16.12.2021;

- розглянути питання відповідності положень Плану розподілу і користування радіочастотним спектром в Україні, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 19 грудня 2023 р. № 1340, стосовно користування радіочастотним спектром у смугах радіочастот 1920 - 1935 МГц і 2110 - 2125 МГц, 1950 - 1980 МГц і 2140 - 2170 МГц, вимогам Закону України «Про електронні комунікації» щодо реалізації ліцензіатом права застосовувати будь-яку радіотехнологію, визначену зазначеним Планом та щодо дотримання принципу технологічної нейтральності користування радіочастотним спектром.

4. Міністерству цифрової трансформації України та Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку:

- прискорити роботу щодо підготовки та затвердження підзаконних нормативно-правових актів на виконання Законів України «Про електронні комунікації» № 1089-ІХ від 16.12.2020 та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку» № 1971-ІХ від 16.12.2021;

- розробити форму опитувань чи інших онлайн-інструментів, за допомогою яких споживачі могли б донести до державних органів свої проблеми чи надати оцінку якості послуг, що ними отримуються.

5. Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку розглянути питання та надати Комітету з питань цифрової трансформації пропозиції удосконалення нормативно-правових актів у сфері охорони електронних комунікаційних мереж.